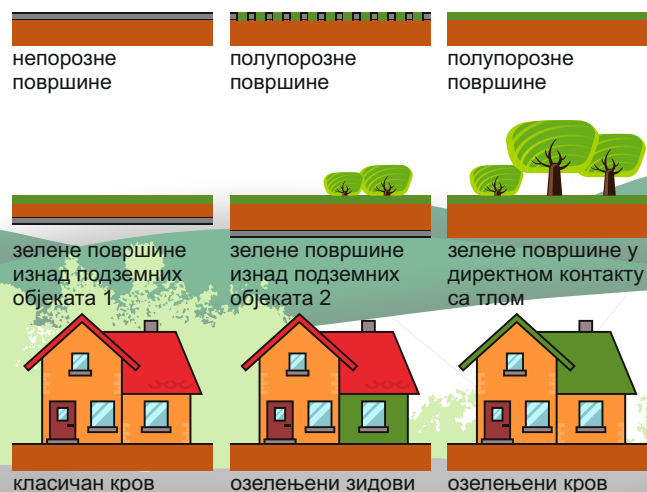

ЕКОЛОШКИ ПАРАМЕТАР – СВЕТСКА ПРАКСА

Увођење еколошког параметра у планирање је метод који се спроводи у многим градовима света и Европе за решавање актуелних изазова у урбаним срединама као што су: ефекат урбаног топлотног острва, загађење ваздуха, повећано отицање атмосферских вода и др.

У Берлину, где је назван “фактор површине биотопа” (Biotop area factor - BAF), у употреби је од 1997. године. Након овог пионирског подухвата, велики број градова је развио сопствену верзију. У Малмеу се користи појам “фактор зелене површине” (Green area factor - GAF), у Сијетлу “фактор зеленог простора” (Green factor - GF), у Сингапуру “однос зеленила на парцели” (Green plot ratio - GPR) итд.

Еколошки параметар је метрика одрживости урбаних локација и алат за побољшање зелене инфраструктуре на приватним парцелама. Он изражава однос еколошки ефективне површине према укупној површини земљишта. Циљне вредности овог еколошког параметра се постављају за блок или појединачне парцеле.

У БЕОГРАДУ И СРБИЈИ – ЕКОЛОШКИ ИНДЕКС

Појам “Еколошки индекс” (ЕИ) је први пут уведен у планску праксу Београда у Плану генералне регулације система зелених површина Београда (“Сл. лист града Београда”, бр. 110/19), са тежњом да се светска и Европска искуства примене и у нашем граду. У овом плану је прописано да се, у складу са важећим урбанистичким параметрима, у постпланском периоду планира увођење еколошког индекса у процес планирања.

Еколошки индекс (ЕИ) је параметар који квантитативно изражава улогу различитих вегетационих форми, као еколошки функционалних простора на парцели/блоку, за адаптацију града на климатске промене и унапређење квалитета животне средине. Поред паркова и шума, као екосистема који имају највеће позитивне ефекте, увођење ЕИ представља корективну меру којом се развија зелена инфраструктура на парцели, уз задржавање постојеће урбане морфологије и намене простора.

Поред вегетације сађене директно у порозно тло, зелене површине у земљишном супстрату различите дубине, дрвеће различите величине, озелењени кровови и фасаде објеката, полупорозне и порозне површине и др, су вегетационе форме за које је дефинисан тежински фактор сходно њиховој функцији. ЕИ изражава однос еколошки ефективне површине према укупној површини земљишта. Израчунава се тако што се збир површина појединачних еколошки функционалних простора парцеле помножених са одговарајућим тежинским фактором подели са укупном површином парцеле.

Зелена инфраструктура у компакт граду: еколошки индекс као инструмент отпорности на климатске промене

ПРОБЛЕМ КОЈИ ПОКУШАВАМО ДА РЕШИМО

Повећати отпорност града на климатске промене унапређењем процеса планирања, као општи циљ пројекта, допринеће еколошки, економски и друштвено уравнотеженом развоју града, конкретно, унапређењем планске регулативе по питању повећања порозног тла и присуства различитих вегетационих форми на парцели/блоку у компактно изграђеним деловима града, а који би били квантификовани као урбанистички параметар – еколошки индекс (ЕИ).

Иницирањем унапређења јавних политика на нивоу града Београда увођењем ЕИ у процес планирања, жели се указати на актуелне проблеме и могућности за њихово превазилажење кроз: израђене предлоге за унапређење јавних политика и планских докумената на националном и локалном нивоу у домену ЗИ увођењем ЕИ, по узору на светске и европске градове.

Представљањем значаја зелене инфраструктуре и еколошког индекса локалној заједници, жели се унапредити ниво знања и информисаности грађана о ЗИ и ЕИ и на тај начин постићи спремност грађана да схвате и прихвате потребу враћања природе у град, као и њихово активно укључивање у реализацију идеје и циљева на локалном нивоу.

Очекивани резултати:

- Р1: Унапређена база знања о еколошком индексу и зеленој инфраструктури
- Р2: Остварен дијалог и сарадња са локалном заједницом
- Р3: Израђене препоруке за унапређење јавних политика укључивањем ЕИ и послате доносиоцима одлука
- Р4: Унапређена информисаност и знање локалне заједнице о зеленој инфраструктури и еколошком индексу

ДА ЛИ ПРЕПОЗНАЈЕТЕ ПРОБЛЕМ?

Проблем који желимо да решимо сигурно је свима препознатљив у простору у којем живимо.

Максимално погушћавање физичке структуре и застирање тла непорозним материјалима у компактно изграђеним деловима града за последицу има трајни губитак вегетације и порозних површина на парцели. Овакав тренд је прузроковао измењен режим размене енергије и промену хидрологије урбаних подручја. Овакав град није способан да се адаптира на ванредно обилне падавине и екстремне температуре, што за последицу има стварање топлотних острва, учестале поплаве, лош квалитет ваздуха, губитак биодиверзитета и др. Овакво стање негативно утиче на локалне услове живота у граду, а самим тим и на психофизичко здравље становника.

Израда Пројекта „Зелена инфраструктура у компакт граду: еколошки индекс као инструмент отпорности на климатске промене“ започета је 1. априла 2022. године и трајаће до 31. октобра 2022. године. Пројекат је финансиран од стране Београдске отворене школе (БОШ), односно Европске уније, а израђује га Удружење пејзажних архитеката Србије.

Удружење пејзажних архитеката Србије

<https://www.upa.org.rs>

office.upas@gmail.com / office@upa.org.rs

facebook.com/upasrbija

Сарадници на изради пројекта:

Град Београд
Управа града Београда
Секретаријат за заштиту животне средине

Урбанистички завод Београда, ЈУП

Универзитет у Београду
Шумарски факултет
Катедра за планирање и пројектовање у пејзажној архитектури

Пројекат „Зелена инфраструктура у компакт граду - еколошки индекс као инструмент отпорности на климатске промене“ се спроводи у оквиру пројекта Београдске отворене школе „Зелени инкубатор“, уз финансијску подршку Европске уније и Фондације Фридрих Еберт. Садржај овог лифлета нужно не одражава ставове донатора ни Београдске отворене школе, и за њега је искључиво одговорно Удружење пејзажних архитеката Србије